

ingediend op **1784** (2022-2023) – Nr. 1
7 juli 2023 (2022-2023)

Voorstel van resolutie

van Philippe Muyters, Peter Van Rompuy,
Willem-Frederik Schiltz, Björn Rzoska en Arnout Coel

over de introductie van een Vlaamse uitgavennorm

TOELICHTING

Inleiding

De Vlaamse overheid heeft haar economische relanceplan 'Vlaamse Veerkracht' genoemd, maar die naam is evenzeer van toepassing op de ontwikkeling van het Vlaamse begrotingsbeleid. Na de financiële crisis van 2008 bracht de in 2009 aantredende Vlaamse Regering op twee jaar tijd het vorderingensaldo terug boven nul. Ook de regering die aantrad in 2014 werd geconfronteerd met een moeilijke financiële vertreksituatie door de zesde staats hervorming en de introductie van verscherpte ESR-regels (Europees Systeem van Nationale en Regionale Rekeningen). In 2016 was het evenwicht hersteld en werden positieve saldi genoteerd.¹

Dat past ook in een ruimer kader, vanaf de norm-Demeester onder de regeringen van minister-president Luc Van den Brande, over een vroege aanzet van een prestatiebegroting door minister Philippe Muyters, tot aan de schuldnormen, ingevoerd door minister Bart Tommelein. De Vlaamse regeringen hebben – over de partijen heen – een sterke traditie van grondig begrotingsoverleg en -analyse, waarbij ze het voortouw nemen binnen België. Dat gebeurt uiteraard niet alleen in samenwerking met het Vlaams Parlement, maar ook steunend op een sterke rol van het Rekenhof en de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV).

De introductie van een uitgavennorm moet in de eerste plaats in die traditie gesitueerd worden. Het is een logische volgende stap nadat ook het Rekendecreet eerder al vervangen is door de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën (VCO) en de prestatiegeïnformeerde begroting verder werd ingevoerd. De focus verschuift zo naar evidencebased begroten, met de nadruk op de te bereiken uitkomsten in plaats van louter de hoogte van de toegewezen bedragen.

Een uitgavennorm is een sterk instrument om het geheel van de uitgaven in goede banen te leiden. Het vormt een kader om moeilijke keuzes op het vlak van prioritering correct te situeren op een wat langere termijn in een legislatuuroverschrijdende aanpak. Het sluit ook aan bij de Vlaamse Brede Heroverweging, het subsidieregister en de jaarlijkse uitrol van meerdere uitgaventoetsingen.

Maar een akkoord bereiken over het operationaliseren van een dergelijke norm in moeilijke economische omstandigheden en met grote onzekerheden over de te verwachten economische trends, is zowel politiek als technisch complex. En toch is een introductie alleen zinvol als iedereen bereid is om dat instrument voor een lange termijn te blijven hanteren en optimaliseren.

Daarom is dit voorstel van resolutie meer dan een oproep aan de Vlaamse Regering. Het is ook een engagement van de ondertekenende partijen in het Vlaams Parlement om dat instrument te blijven hanteren over de zittingsperioden en wisselende regeringssamenstellingen heen.

Wat is een uitgavennorm?

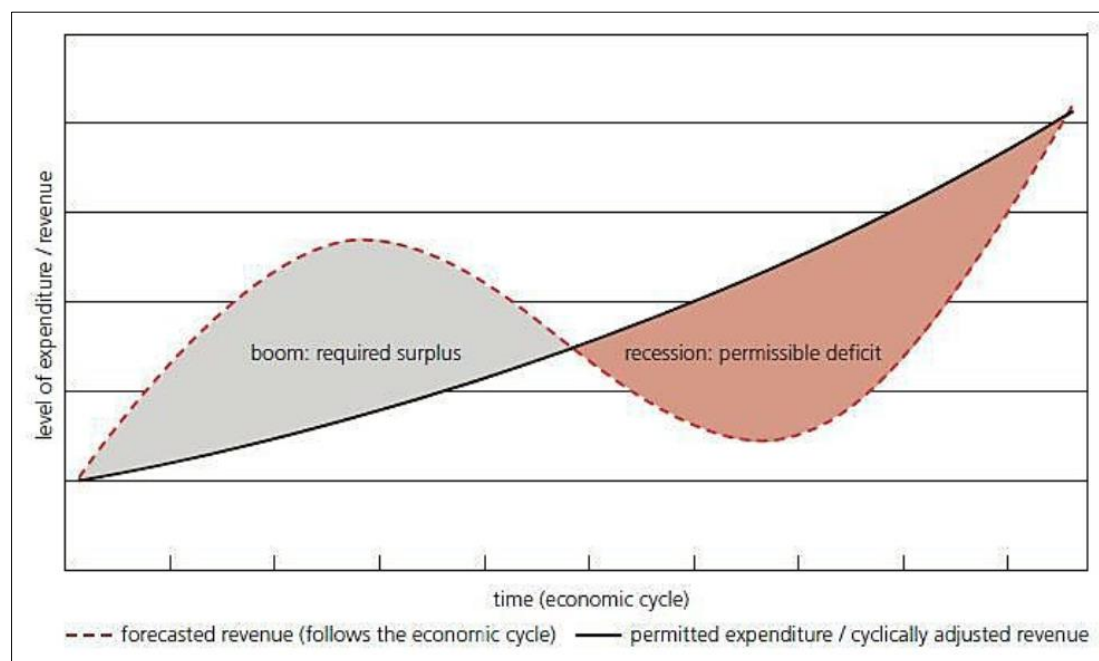
Een uitgavennorm is in de eerste plaats een instrument dat een 'stop and go'-beleid moet helpen vermijden door het groeiritme van de uitgaven af te stemmen op de trendmatige groei van de inkomsten. Daarnaast helpt het om tot een vorm van budgettair evenwicht op middellange termijn te komen.

---

¹ Koen Algoed (2019), 'Een doorlichting van de overheidsfinanciën in Vlaanderen in de periode 2009-2018', VIVES beleidspaper, 3 (https://feb.kuleuven.be/VIVES/publications/policy_papers/files/2019-09-doorlichting-overheidsfinancien-vlaanderen-2009-2018). De bijkomende dip in 2018 is de afrekening van de autonomiefactor in het kader van de zesde staats hervorming.

Vandaag blijkt immers nog te vaak dat de focus ligt op het budgettaire evenwicht op korte termijn, wat leidt tot een procyclisch budgettair beleid. Daarbij worden eenmalige en conjuncturele meevallers vaker opgesoupeerd met als argument dat de ruimte er toch is. Daardoor worden de nodige buffers voor moeilijkere periodes niet aangelegd. Crisisperiodes dwingen er dan toe om budgettair de broeksriem aan te halen, wat de crisis verder bestendigt.

Een uitgavennorm is een krachtig instrument om dat soort gedrag tegen te gaan door het acyclische en stabiliserende karakter van het budgettaire beleid te promoten.^{2,3,4} Daarbij worden in goede periodes begrotingsmatige buffers opgebouwd, die kunnen worden aangewend in economisch slechtere tijden (figuur 1).

Figuur 1: Principe van de uitgavennorm. Bron: <https://www.cato.org/blog/even-imf-agrees-spending-caps-are-far-more-effective-balanced-budget-requirements>.

Onderzoek⁵ stelt die bijdrage aan een meer acyclisch beleid ook in de praktijk vast. In figuur 2 zijn de lidstaten gerangschikt op basis van dat acyclische of procyclische gedrag. Het derde balkje komt overeen met het klassieke Vlaamse streven naar een begrotingsevenwicht. Het tweede balkje wijst op het werken met alleen een uitgavennorm. Het is pas met de combinatie van beide regels in het vierde balkje dat het procyclische gedrag duidelijk daalt. Het is ook die combinatie waar dit voorstel van resolutie voor pleit.

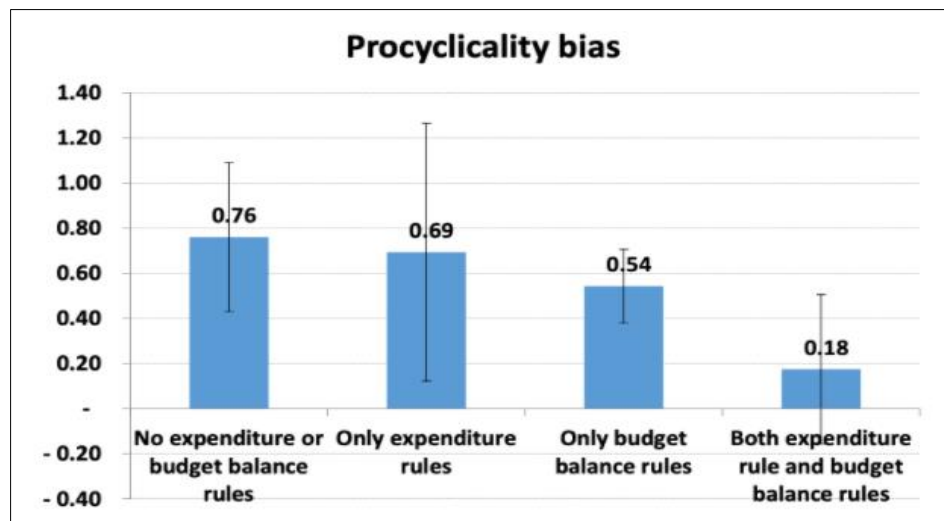
Daarbij wordt wel opgemerkt dat er hoe dan ook een samenhang is tussen de (correcte) hantering van regels en vooruitziend budgettair gedrag. Ze behoren immers beide tot een bepaalde budgetcultuur.

² Kristian Belu Manescu, Elva Bova (2020), 'National expenditure rules in the EU: An Analysis of Effectiveness and Compliance', European Commission, discussion paper 124, 5-11 (https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/dp124_en_national_expenditure.pdf).

³ Wierds, P. (2008). 'How do expenditure rules affect fiscal behaviour?', DNB Working Paper 166.

⁴ Holm-Hadulla, F., Hauptmeier, S., and Rother, P. (2012). 'The Impact of Numerical Expenditure Rules on Budgetary Discipline over the Cycle'. *Applied Economics*, 44(25), 3287-3296.

⁵ Cristiana Belu Manescu en Elva Bova (2020), 'National expenditure rules in the EU: An Analysis of Effectiveness and Compliance', European Commission, discussion paper 124, 5-11 (https://economy-finance.ec.europa.eu/system/files/2020-04/dp124_en_national_expenditure.pdf).

Figuur 2: Impact van regels op procyclisch budgettair beleid. De streep is een 95 procentbetrouwbaarheidsinterval. Bron: Cristiana Belu Manescu en Elva Bova (2021), 'Effectiveness of national expenditure rules: Evidence from EU-member states'. EU VOX.

Tot slot is een uitgavennorm transparanter en eenvoudiger te monitoren dan alternatieve instrumenten⁶ en wordt een uitgavennorm geassocieerd met een hogere investeringsefficiëntie en een verbeterde fiscale discipline.⁷

De Europese context

Bij de invoering van het Europese Stabiliteits- en Groeipact in 2011 werd ook een uitgavennorm opgenomen in het budgettair opvolgingskader van de lidstaten. In het preventieve deel van het pact werden de middellangetermijndoelstellingen gedefinieerd en de wijze waarop de lidstaten daarnaartoe moeten werken. De uitgavennorm die dat ondersteunt, is minder bekend. De norm houdt in dat de overheidsuitgaven niet sneller mogen stijgen dan de potentiële economische groei.⁸ Hoewel de norm gebaseerd is op een klassieke definitie, is die in de praktijk moeilijk toepasbaar, vooral door de moeizame bepaling van de onderliggende factoren van de potentiële groei.

Toch heeft dat er mee toe geleid dat uitgavennormen vrij breed toegepast worden in Europa. De Fiscal governance database van de Europese Commissie⁹ geeft een overzicht van de fiscale regels in de EU-lidstaten. De database vermeldt achttien uitgavennormen in veertien lidstaten die in 2021 van kracht waren.

In november 2022 schetste de Europese Commissie in een mededeling de hoofdlijnen van haar plannen voor de hervorming van het EU-kader voor economische governance.¹⁰ Daarmee werd een volgende stap gezet in een proces dat de Europese Commissie al voor de coronacrisis had aangekondigd.

⁶ Ayuso-i-Casals, J. (2012), 'National Expenditure Rules – Why, How and When', European Economy Economic Papers No 473, European Commission, Brussels.

⁷ Cordes, T., Kinda, T., Muthoora, P. and Weber, A. (2015). 'Expenditure Rules: Effective Tools for Sound Fiscal Policy?', IMF Working Paper, WP/15/29, International Monetary Fund.

⁸ https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/stability-and-growth-pact/preventive-arm/expenditure-benchmark_en

⁹ https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-research-and-databases/economic-databases/fiscal-governance-database_nl

¹⁰ Mededeling van de commissie aan het Europees Parlement, de Raad, de Europese Centrale Bank, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's. Mededeling over een leidraad voor een hervorming van het EU-kader voor economische governance', 9 november 2022 (COM(2022) 583 final).

De krachtlijnen van de hervorming bestaan in een risicogebaseerd toezichtkader, waarbij gestreefd wordt naar een gunstige evolutie van de overheidsschuld op middellange termijn en waarin de nationale budgettaire-structurele plannen voor de middellange termijn centraal staan.

Daarbij zal maar één operationele indicator de basis vormen voor het uitstippelen van het budgettaire aanpassingstraject en het jaarlijkse begrotingstoezicht: de evolutie van de nationaal gefinancierde netto primaire uitgaven, met andere woorden de uitgaven na aftrek van discretionaire inkomstenmaatregelen en exclusief rente-uitgaven en uitgaven voor cyclische werkloosheid.

Een uitgavennormering (en niet langer het structurele begrotingssaldo) wint met deze hervorming dus duidelijk aan belang en wordt de referentie-indicator voor het Europese begrotingstoezicht.

De Vlaamse context en voorbereidend werk

Het economisch relancecomité, dat werd ingesteld naar aanleiding van de coronapandemie, stelde een rapport op dat werd voorgesteld op 14 juli 2020.¹¹ Over de begroting bevat dat rapport het volgende:

Begroting : werken naar evenwicht

Het is van cruciaal belang dat de Vlaamse regering werkt naar een begroting in evenwicht. Dit houdt in:

1. De Coronaschok opvangen in deze legislatuur. Dit veronderstelt een **strikt begrotingspad** zodat de uitgaven op niveau komen van de structurele inkomsten met 2024 als belangrijke mijlpaaldatum.
2. Vlaanderen heeft een **lange termijn budgettaire norm**: we voeren een uitgavennorm in als budgettaire kompas.
3. Heractiveer de **Gulden Vlaamse begrotingsregel**: focus op overheidsinvesteringen (ESR7) die de netto actief positie versterken en stel daartoe een investeringsnorm op.
4. Vlaanderen streeft naar een **minimale financiële B-rating** daarbij weliswaar rekening houdend met het beleid van de ratingagentschappen die bij hun rating bepaling op Vlaams niveau steeds uitgaan van de rating die ze geven aan het federale niveau.
5. Vlaanderen optimaliseert haar begrotingsprocessen en werkt met strikte **spendingreviews**.

Figuur 3: Begrotingsaanbevelingen van het economisch relancecomité. Bron: Economisch adviescomité (juli 2020), 'Vlaanderen: welvarender, weerbaarder en wervender', pagina 7.

Naar aanleiding van dat advies stelde minister van Financiën Matthias Diependaele een werkgroep aan onder leiding van Wivina Demeester. Die werkgroep heeft in oktober 2020 het rapport 'Blauwdruk voor een Vlaamse uitgavennorm' uitgebracht (hierna verkort weergegeven als de Blauwdruk). Dat rapport werd toegelicht en besproken in de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie op 27 oktober 2020, 19 januari 2021 en 15 maart 2022.¹²

De SERV pleit in zijn evaluatie over het begrotingsbeleid 2021 ook voor een uitgavennorm gecombineerd met een pad naar een structureel evenwicht.¹³ Ook het Rekenhof pleit voor die combinatie in zijn onderzoek van de Vlaamse begroting voor 2021.¹⁴

De Blauwdruk schetst de klijlijnen waarbinnen een werkbare uitgavennorm voor Vlaanderen moet worden gezocht. Niet elk aspect wordt gevolgd, maar de Blauwdruk legt wel de technische basis. Hieronder staan enkele tekstfragmenten:

- "Een uitgavennorm beperkt de regeringen niet in de manier waarop een sanering kan plaatsvinden. De uitgaven kunnen namelijk sterker dan het toegelaten

¹¹ <https://www.vlaanderen.be/publicaties/rapporten-economisch-en-maatschappelijk-relancecomite>

¹² <https://www.vlaamsparlement.be/parlementaire-documenten/parlementaire-initiatieven/1434010>

¹³ <https://docs.vlaamsparlement.be/pfile?id=1649813>, p. 53 en volgende.

¹⁴ <https://docs.vlaamsparlement.be/pfile?id=1619773>, p. 17.

- groeipercentage stijgen, zolang die toename wordt gecompenseerd door nieuwe discretionaire inkomsten.” (p. 3);
- “Het uitgavengroeipad wordt afgestemd op de trendmatige groei van de ontvangsten op middellange termijn. Gezien de specifieke structuur van de ontvangsten van de Vlaamse overheid is het uitgangspunt om bij de berekening van de Vlaamse uitgavenorm uit te gaan van de structurele ontvangstengroei.” (p. 5);
  - “We hanteren hierbij de gemiddelde middellange termijn groei van het reëel BBP over een periode van 10 jaar: de voorbije vijf jaar, het huidige jaar en de toekomstige vier jaar. De aldus berekende reële groeivoet geldt in principe voor een legislatuur.” (p. 6);
  - “(...) leidt de toepassing van de norm tot het jaarlijks aanhouden van een reële groeivoet voor de overheidsuitgaven. De verdeling daarvan over beleidsdomeinen en programma’s is een zaak van het beleid.” (p. 8);
  - “We stellen voor om de uitgavennorm van toepassing te maken op alle ESR uitgaven¹⁵ van de ministeriebegrotingen. Specifiek voor de stromen van de te consolideren rechtspersonen betekent dit dat de toelagen aan alle Vlaamse entiteiten, die ressorteren onder de sectorale code 13.12 van de ESR-verordening¹⁶17 onder de uitgavennorm vallen. Dat impliceert dat de uitgaven, die ze met die toelagen verrichten, genormeerd zijn en dus ook dat de uitgaven, die worden gefinancierd met eigen ontvangsten, het gemiddelde groeiritme van deze eigen ontvangsten kunnen volgen.” (p. 9);
  - “Vanuit macro-economisch perspectief is het aangewezen om rente-uitgaven te normeren opdat het monetair beleid niet zou worden tegengewerkt door het begrotingsbeleid.” (p.10);
  - “Ook in Nederland adviseert de Nederlandse studiegroep Begrotingsruimte om rente-uitgaven op te nemen onder de norm, omdat ze niet zo conjunctuurgevoelig zijn²¹ en mogelijke rentestijgingen ingrijpender zullen zijn voor de overheidsfinanciën bij initieel lage rentes.” (p.10);
  - “Fiscale uitgaven en de minderinkomsten zoals de responsabiliseringsbijdrage vallen onder de uitgavennorm.” (p. 10).

In de Blauwdruk gaat (vanaf pagina 11) bijzondere aandacht naar de behandeling van de investeringsuitgaven. Er moet over gewaakt worden dat het instellen van een uitgavennorm niet weegt op het noodzakelijke stijgingsritme van de groeibevorderende overheidsinvesteringen. Dat leidt als het ware tot een soort investeringsnorm binnen de uitgavennorm. Het principe van de investeringsnorm werd al eerder aangekaart in de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie aan de hand van een conceptnota voor nieuwe regelgeving van volksvertegenwoordiger Peter Van Rompuy en anderen.¹⁵

De Blauwdruk pleit ervoor om de overheidsinvesteringen en groeibevorderende uitgaven onder de uitgavennorm te houden, en verwijst daarbij naar de EU-uitgavennorm. Binnen het mechanisme van de uitgavennorm moet er dan een vorm van voorkeursbehandeling via een hogere groeivoet gezocht worden.

Over de afbakening van de mee te nemen investeringen stelt de Blauwdruk onder meer het volgende (p. 11 en volgende):

- “De investeringen van de Vlaamse overheid omvatten het saldo van de bruto investeringen en desinvesteringen in immateriële en materiële vaste activa, inclusief die van het gesubsidieerd onderwijs, en overige netto-aankopen van niet-financiële vaste activa (dit zijn voornamelijk gronden). Het gaat om uitbreidingsinvesteringen en vervangingsinvesteringen. Investeringsgerelateerde uitgaven kunnen voorkomen onder de vorm van subsidies aan niet-publieke of niet-Vlaamse-entiteiten, verstrekte kredietverleningen of financiële participaties, O&O-bestedingen en PPP-constructies maar vallen niet onder de statistische definitie van overheidsinvesteringen.” (p. 11);

¹⁵ <https://www.vlaamsparlement.be/parlementaire-documenten/parlementaire-initiatieven/1234639>

- “Een heel specifieke lijst overheidsinvesteringen houden we buiten de norm. Het gaat om duidelijk identificeerbare investeringsdossiers die expliciet in de jaarlijkse begrotingsdocumenten worden vermeld. (Conform aanpak Oosterweel) Voor die investeringen geldt een materialiteitsdrempel naar analogie van het decreet grote projecten van minstens 100 miljoen euro. Voor die uitgaven wordt bijkomende schuld aangegaan, die op termijn door de nieuwe infrastructuur (via verhoogde ontvangsten of verminderde uitgaven voor de overheid) zal worden terugbetaald. De lijst bevat investeringen die (op termijn) de Vlaamse netto actiefpositie versterken.” (p. 12);
- “Debudgettering (via PPS, alternatieve financieringsschema’s) ten slotte vallen via de beschikbaarheidsvergoedingen/gebruikstoelagen/infrastructuurfornais finaal ook onder de uitgavennorm.” (p.12).

De Blauwdruk schetst beperkt enkele elementen van operationalisering:

- “De bepaling van de genormeerde structureel toelaatbare overheidsuitgaven gebeurt alleen bij de opmaak van de begroting. Dan wordt de voor de betrokken legislatuur vastgelegde reële groeivoet toegepast op het voor het vorig jaar begrote uitgavenbedrag en de deflator geraamd voor het komende begrotingsjaar. Een opstoot van de inflatie (boven op de gemiddelde inflatie) beïnvloedt het reële niveau niet maar heeft wel impact op het nominale niveau van de ESR uitgaven. Wanneer tussen de opmaak van de begroting en de begrotingsaanpassing de inflatievooruitzichten zodanig wijzigen dat de feitelijke deflator moet worden aangepast, wordt de voor dat jaar van toepassing zijnde deflator aangepast.” (p. 13);
- “Bij afwijkingen t.o.v. het geplande uitgavengroeipad, moet er pas ingegrepen worden wanneer er een bepaald knipperlicht wordt overschreden (vb. 0.5% van het BBP). Een ander belangrijk knipperlicht is de evolutie van de zogenaamde netto actief positie van de Vlaamse overheid. Die wordt aan de schuldkant niet alleen beïnvloed door het gerealiseerde vorderingensaldo maar ook door operaties die niet op de begroting wegen zoals kapitaalparticipaties.” (p. 13);
- “De administratie rapporteert de evolutie van de uitgaven en de eventuele afwijkingen van de norm. Het Vlaams Parlement en het Rekenhof treden ook hier op als budgettaire waakhond. Ook de regering kan bijkomend aan een externe instantie die rol van budgettaire waakhond toewijzen. Die budgettaire waakhond zou ook aanbevelingen kunnen doen voor het begrotingsbeleid als ook advies kunnen uitbrengen over de specifieke lijst van overheidsinvesteringen die men buiten de norm wenst te houden.” (p. 13);
- “Zoals in de Europese uitgavennorm zal een zogenaamde convergentiemarge nodig zijn, zolang de middellangetermijnbegrotingsdoelstelling niet bereikt is of de gewenste schuldafbouw niet gerealiseerd is. Met andere woorden: de uitgavengroei zal lager moeten zijn dan een norm op basis van de trendmatige/structurele ontvangstengroei.” (p. 13).

Voor een diepgaandere beschrijving van de methodologie van de berekeningen en voor een lijst van de bestaande open-endregeling wordt verwezen naar de Blauwdruk.

Bij de begrotingsopmaak 2023 werd er op basis van de in de Blauwdruk uiteengezette methodologie voor de eerste keer een doorgerkende uitgavennorm opgenomen in de meerjarenraming 2022-2027. Daarmee werd een belangrijke stap gezet richting implementatie.

Philippe MUYTERS
Peter VAN ROMPUY
Willem-Frederik SCHILTZ
Björn RZOSKA
Arnout COEL

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

- gelet op:
  - 1° de nota 'Blauwdruk voor een Vlaamse uitgavennorm' van de Vlaamse Regering, opgesteld door de werkgroep Uitgavennormering onder leiding van Wivina Demeester;
  - 2° de verslagen van de besprekingen over die nota in de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie;
  - 3° de aanbevelingen die de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen heeft geformuleerd in zijn advies over het begrotingsbeleid 2021 van de Vlaamse Gemeenschap;
  - 4° de aanbevelingen van het economische relancecomité;
  - 5° het vierde rapport van de European Fiscal Board;
  - 6° het verslag van het Rekenhof over het onderzoek van de Vlaamse begroting voor 2021 en van de tweede aanpassing van de begroting voor 2020 (*Parl.St.* VI.Parl 2020-21, nr. 16/1);
  - 7° de landspecifieke aanbevelingen in het kader van het Europees semester;
  - 8° het decreet van 1 juli 2022 tot wijziging van de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën van 29 maart 2019 (*Parl.St.* VI.Parl 2021-22, nr. 1303/1);
  - 9° de meerjarenraming 2022-2027, die werd opgemaakt in het kader van de begrotingsopmaak 2023 (*Parl.St.* VI.Parl 2022-23, nr. 21/1);
  - 10° de 'Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, de Europese Centrale bank, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's. Mededeling over een leidraad voor een hervorming van het EU-kader voor economische governance' van 9 november 2022;
  - 11° de gedachtewisseling over de inhoud en de invoering van een uitgavennorm in het Vlaams begrotingsbeleid in de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie van 23 januari 2023 en het verslag van die gedachtewisseling (*Parl.St.* VI.Parl 2022-23, nr. 1586/1).
- overwegende dat:
  - 1° de Vlaamse begroting als gevolg van de coronapandemie en de Russische invasie van Oekraïne een structureel tekort vertoont, waarbij een zorgvuldig afgewogen pad is getekend dat terugleidt naar een structureel evenwicht;
  - 2° de Vlaamse Regering ook bij de financiële crisis van 2008 en de budgettaire impact van de zesde staatshervorming van 2014 telkens de nodige maatregelen heeft genomen om de toekomstige beleidsruimte opnieuw te vrijwaren door naar een structureel evenwicht te gaan;
  - 3° een uitgavennorm past in het algehele streven naar een prestatiegeïnformeerde begroting met een initiële toepassing van een Vlaamse Brede Heroverweging en daarop aansluitend het continue gebruik van uitgaventoetsingen (spending reviews);
  - 4° het relanceplan Vlaamse Veerkracht naast het budgettaire investeringsdeel ook een hervormingsdeel omvat, dat ertoe strekt diepgaande hervormingen door te voeren, ook in het begrotingsbeleid;
  - 5° het rapport van het economisch relancecomité een uitgavennorm voorstelt als budgettair kompas;
  - 6° Vlaanderen daarmee een voortrekkersrol kan spelen binnen de gefedereerde entiteiten, zoals ook al het geval was met de eerste uitgaventoetsing (spending review);

- 7° de open-endregelingen in die mate een belangrijk aandeel uitmaken van de Vlaamse begroting, dat een uitgavennorm alleen maar zinvol kan ingesteld worden als die regelingen mee verwerkt worden in de norm en daarbij de te verwachten groeivoeten evidencebased bepaald worden;
  - 8° een voldoende hoog investeringsritme van de Vlaamse overheid, met de nodige aandacht voor de groene en digitale transitie en de noodzaak om energiezekerheid en sociale en economische veerkracht te waarborgen, in die mate belangrijk is dat een uitgavennorm mechanismen moet bevatten die een dergelijk ritme vrijwaren;
  - 9° een uitgavennorm een budgettair kompas is om het budgettaire beleid in een meerjarig perspectief te plaatsen, om een 'stop and go'-beleid te vermijden en een acyclisch begrotingsbeleid aan te moedigen;
  - 10° de groeivoet die door de uitgavennorm wordt vastgelegd, alleen van toepassing kan zijn op het totaal van de uitgaven, zodat de samenstelling van de begroting en de budgettaire prioriteiten een politiek proces blijven;
  - 11° er een controlemechanisme nodig is dat ervoor zorgt dat bij een sterke afwijking van de uitgavennorm een traject wordt uitgezet om op middellange termijn opnieuw aan te sluiten bij het vooropgestelde uitgavenpad;
  - 12° er een ontsnappingsmechanisme nodig is dat de nodige flexibiliteit biedt in uitzonderlijke crisisperiodes;
  - 13° na de tijdelijke toepassing van de algemene ontsnappingsclausule van de regels van het Europees Stabiliteits- en Groeipact er mag worden verwacht dat de huidige, door de Europese Commissie gehanteerde uitgavennorm – eventueel in aangepaste vorm – opnieuw een belangrijke rol zal spelen;
  - 14° de berekening van een 'output gap' voor de Vlaamse economie weinig zinvol is om mee te nemen als basis voor een uitgavennorm, en een meerjarige trendvergelijking tussen verwachte inkomsten en uitgaven wel een goed vertrekpunt is voor de uitwerking van een Vlaamse uitgavennorm;
  - 15° de coronapandemie, gevolgd door de Russische invasie van Oekraïne, leidt tot een sterke toename van de onzekerheid waarmee een trend over de groei van de inkomsten kan worden geschat;
  - 16° het behoud van een goede kredietrating belangrijk is, zeker bij stijgende renten;
  - 17° een uitgavennorm pas een echte meerwaarde voor het begrotingsbeleid kan vormen als ze een legislatuuroverschrijdend karakter heeft en blijvend ingezet wordt over de zittingsperioden en wisselende regeringsstellingen heen;
- vraagt aan de Vlaamse Regering om:
- 1° een Vlaamse uitgavennorm uit te werken als budgettair kompas (geen absoluut plafond) om de begroting op koers te houden of te brengen als de begroting afwijkt van de schuld- of begrotingsdoelstelling op middellange termijn;
  - 2° de concrete toepassing van de Vlaamse uitgavennorm te initiëren in het begrotingsjaar 2025;
  - 3° zich daarbij in het algemeen te baseren op de principes en rekenwijzen die worden aangereikt in de nota 'Blauwdruk voor een Vlaamse uitgavennorm' en daarbij verder te bouwen op de uitgavennorm die is uitgewerkt in de meerjarenraming 2022-2027;
  - 4° de open-endregelingen en de fiscale uitgaven mee te nemen in de uitgavennorm;
  - 5° rekening te houden met de rente-uitgave bij het bepalen van een budgettair traject;
  - 6° erover te waken dat de uitgavennorm een 'legislatuuroverschrijdend' karakter heeft;
  - 7° ook rekening te houden met de verhouding tussen geconsolideerde schuld en het nettoactief bij de operationalisering van de uitgavennorm;

- 8° de mogelijkheid van een tijdelijk ontsnappingsmechanisme in te bouwen, dat onder streng omschreven en kwantificeerbare voorwaarden in werking kan treden bij uitzonderlijke crisisperiodes na de goedkeuring ervan in het Vlaams Parlement;
- 9° een controlemechanisme uit te werken dat ervoor zorgt dat bij een sterke afwijking van de uitgavennorm een traject wordt uitgezet om op middellange termijn opnieuw aan te sluiten bij het vooropgestelde uitgavenpad;
- 10° een mechanisme in te bouwen in de uitgavennorm dat een voldoende hoog investeringsritme vrijwaart waarbij overheidsinvesteringen gedefinieerd worden zoals in punt 4 van artikel 63/1 van het Reglement van het Vlaams Parlement;
- 11° binnen de investeringsinspanningen van de Vlaamse overheid voldoende aandacht te hebben voor de groene en digitale transitie, en voor de noodzaak om energiezekerheid en sociale en economische veerkracht te waarborgen;
- 12° afspraken te maken met het Vlaams Parlement over de samenwerkingsvorm waarbinnen de concrete parameters van een uitgavennorm vastgelegd worden, alsook over het controlemechanisme bij een sterke afwijking van de uitgavennorm;
- 13° bij de verdere uitwerking en toepassing van een Vlaamse uitgavennorm vooruit te blikken op de manier waarop die norm zou kunnen passen in een globalere norm op het niveau van het geheel van de Belgische entiteiten, evenwel zonder de Vlaamse invoering ervan te vertragen.

Philippe MUYTERS
Peter VAN ROMPUY
Willem-Frederik SCHILTZ
Björn RZOSKA
Arnout COEL